Europa-Parlamentet
2024-2029

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

2026/2070(INI)

11.6.2026

UDKAST TIL BETÆNKNING

om fremme af færdigheder i Unionen – muligheder for erhvervsuddannelse i foranderlige tider
(2026/2070(INI))

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

Ordfører: Brigitte van den Berg

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BEGRUNDELSE.....7

BILAG: ERKLÆRING OM INPUT 9

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om fremme af færdigheder i Unionen – muligheder for erhvervsuddannelse i foranderlige tider

(2026/2070(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til Herningerklæringen om attraktiv og inkluderende erhvervsrettet uddannelse med henblik på øget konkurrenceevne og kvalitetsjob 2026-2030, som blev vedtaget af medlemsstaterne den 12. september 2025,

– Rådets henstilling af 24. november 2020 om erhvervsrettet uddannelse med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed[1],

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. marts 2025 med titlen "Færdighedsunionen" (COM(2025)0090),

– der henviser til henstilling med henblik på Rådets henstilling om den menneskelige kapital i Den Europæiske Union, vedtaget af Rådet den 9. marts 2026,

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/817 af 20. maj 2021 om oprettelse af "Erasmus+": EU-programmet for uddannelse, ungdom og idræt og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1288/2013[2],

– der henviser til forretningsordenens artikel 55,

– der henviser til betænkning fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender (A10-0000/2026),

A. der henviser til, at 34,7 % af europæerne har opnået et erhvervsuddannelsesbevis; der henviser til, at 49 % af alle studerende i EU er indskrevet på et erhvervsuddannelsesprogram[3]; der henviser til, at erhvervsrettet uddannelse betragtes som mindre værdifuld end akademisk uddannelse i mange medlemsstater; der henviser til, at studerende og færdiguddannede fra erhvervsuddannelser kan opleve sociale skævheder eller begrænsede muligheder som følge af denne opfattelseskløft;

B. der henviser til, at EU oplever en stigende efterspørgsel efter erhvervsrettede erhverv drevet af den grønne og den digitale omstilling, industriel hjemtagning, infrastrukturinvesteringer og demografiske ændringer; der henviser til, at oplysninger om arbejdsmarkedet viser akutte og vedvarende mangler i erhvervskompetenceintensive sektorer; der henviser til, at det i Cedefops prognose for færdigheder forventes, at 60 % af alle jobmuligheder i 2035 vil kræve kvalifikationer på op til mellemhøjt niveau[4],

---

[1] EUT C 417 af 2.12.2020, s. 1.
[2] EUT L 189 af 28.5.2021, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[3] Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (Cedefop), "VET statistics and indicators", https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/statistics-and-indicators.
[4] Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse (Cedefop), "Skills Forecast",

hvilket er det niveau, der oftest opnås gennem erhvervsuddannelsesforløb;

C. der henviser til, at EU's politiske retningslinjer under Lissabonstrategien lagde uforholdsmæssig stor vægt på akademiske resultater og undervurderede de erhvervsfaglige erhvervs strategiske betydning for EU's industrigrundlag og modstandsdygtighed; der henviser til, at den seneste geopolitiske udvikling, forstyrrelser i forsyningskæden og den grønne og den digitale omstilling viser, at det er nødvendigt at investere betydeligt i erhvervsrettet uddannelse;

D. der henviser til, at vedvarende samfundsmæssige og politiske skævheder, der udstikker en hierarkisk ramme for uddannelsesforløb, bidrager til, at erhvervsuddannelsesforløb ikke er attraktive, og til akademisk forskydning og dermed begrænser lige anerkendelse af talenter, undergraver den sociale samhørighed og forværrer den kritiske mangel på færdigheder inden for erhvervsuddannelser;

E. der henviser til, at unødvendige administrative hindringer, fragmenterede anerkendelsesprocedurer og utilstrækkelig interoperabilitet mellem nationale systemer fortsat hindrer den frie bevægelighed for arbejdstagere, navnlig fagfolk inden for erhvervsuddannelse; der henviser til, at øget samarbejde mellem medlemsstaterne og regionale rammer kan bidrage til at opbygge gensidig tillid, modernisere anerkendelsesprocedurerne og lette arbejdskraftens mobilitet for fagfolk på erhvervsuddannelsesområdet, samtidig med at der opretholdes høje standarder;

Anerkendelse af erhvervsuddannelsernes værdi i samfundet

1. fremhæver betydningen af erhvervsrettet uddannelse for EU's økonomiske velstand og konkurrenceevne; understreger betydningen af at fremme og værdsætte erhvervsrettet uddannelse med henblik på at gøre den mere attraktiv som en vej til beskæftigelse af høj kvalitet; opfordrer Kommissionen til at sikre, at den kommende strategi for erhvervsrettet uddannelse tager fat på kvaliteten og relevansen af læseplanerne for erhvervsrettet uddannelse kombineret med forbedret fremme af programmer for erhvervsrettet uddannelse over for lærende, arbejdsgivere og den brede offentlighed;

2. understreger, at erhvervsrettet uddannelse bør betragtes som et redskab, der både kan støtte de studerendes og arbejdstagernes personlige udvikling og afhjælpe manglen på arbejdskraft og dermed bidrage til EU's konkurrenceevne og støtte innovation i strategiske sektorer;

3. understreger behovet for at sikre, at studerende og færdiguddannede fra erhvervsrettede uddannelser føler, at deres kvalifikationer og erhverv værdsættes på lige fod med akademisk uddannelse for at sikre social samhørighed og inklusion;

4. opfordrer EU-institutionerne og medlemsstaterne til at fremme en mere respektfuld terminologi for uddannelsesforløb og bevæge sig væk fra udtryk som "højere" og "lavere" uddannelse; opfordrer Kommissionen til at ophæve EU-målet for gennemførelse af videregående uddannelser som benchmark, da det ikke er i overensstemmelse med Kommissionens hensigt om at værdsætte erhvervsuddannelser på lige fod;

---

https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-forecast.

5. opfordrer medlemsstaterne og EU-institutionerne til at inddrage studerende og færdiguddannede fra erhvervsrettede uddannelser på alle niveauer af den politiske beslutningsproces for at sikre lige deltagelse og til at tilbyde praktikophold inden for erhvervsrettet uddannelse;

6. anerkender det bidrag, som WorldSkills og EuroSkills yder med hensyn til at fremme erhvervsuddannelsernes ekspertise, innovation og tiltrækningskraft i hele Europa; tilskynder til et tættere samarbejde mellem Kommissionen, medlemsstaterne og konkurrenceorganisationer for færdigheder inden for erhvervsrettet uddannelse med henblik på at fremme erhvervsekspertise og støtte synligheden af erhvervsrettet uddannelse; anerkender, at disse konkurrencer og de tilhørende rammer såsom WorldSkills Occupational Standards bør tjene som inspiration for politiske beslutningstagere og udviklingen af erhvervsuddannelsespolitik og anerkendelse af færdigheder;

7. minder om, at selv om det i Kommissionens meddelelse med titlen "Færdighedsunionen" anføres, at erhvervsrettet uddannelse bør blive "et lige så værdsat læringsforløb som videregående uddannelse", modtager erhvervsrettet uddannelse fortsat en mindre andel af midlerne fra Erasmus+ sammenlignet med akademisk uddannelse; insisterer på, at dets budgetbevilling forhøjes for at sikre, at dette mål nås i praksis, og for at støtte målet om et mobilt Europa på 12 % læringsmobilitet for lærende på erhvervsuddannelser senest i 2030;

Forbedring af erhvervsuddannelsernes kvalitet og relevans gennem øgede investeringer

8. opfordrer Kommissionen til at støtte medlemsstaterne i at investere tilstrækkeligt i erhvervsrettet uddannelse gennem landespecifikke henstillinger i det europæiske semester og øremærkning af EU-midler; minder om de vellykkede investeringer under Fonden for Retfærdig Omstilling i lokale økonomier gennem en kombination af finansiering til færdigheder og til små og mellemstore virksomheder og anbefaler, at dette eksempel følges inden for rammerne af medlemsstaternes nationale og regionale partnerskabsplaner med henblik på at fremme erhvervsrettet uddannelse;

9. støtter partnerskaber på EU-plan og nationalt plan mellem arbejdsgivere og udbydere af erhvervsrettet uddannelse for at forbedre relevansen og kvaliteten af læseplanerne for erhvervsrettet uddannelse; opfordrer til, at udbydere af erhvervsrettet uddannelse knyttes til regionale industrielle og teknologiske klynger;

10. opfordrer til en bredere inddragelse af erhvervsrettet uddannelse i eksisterende EU-politikker og -programmer; tilskynder til bedre integration af erhvervsuddannelsesorganer i udviklingen af innovationspolitikker for at øge udbredelsen og anvendelsen af innovative løsninger på tværs af sektorer; insisterer på behovet for at støtte investeringer i færdigheder i strategiske sektorer under politikområderne i den foreslåede Europæiske Fond for Konkurrenceevne;

11. fremhæver, at AI og automatisering har ført til et øget behov for omskoling; understreger i denne forbindelse den stigende betydning af tilgængelig uddannelse for alle arbejdstagere for deres nuværende eller alternative karrierer;

12. opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne og arbejdsgiverne til at sikre en rimelig løn og anstændige arbejdsvilkår for lærlingeuddannelser og praktikophold inden for

erhvervsrettet uddannelse med henblik på at forbedre tiltrækningskraften, kvaliteten og inklusiviteten af arbejdsbaseret læring;

Anerkendelse af studerendes og arbejdstageres mobilitet

13. understreger betydningen af eksamensbeviser og anerkendelse af færdigheder for at sikre fri bevægelighed for studerende og arbejdstagere på erhvervsuddannelser og imødegå det lave antal mobilitetsmuligheder i denne henseende; opfordrer til, at det kommende initiativ vedrørende færdighedsportabilitet skaber et sammenhængende EU-økosystem for anerkendelse af færdigheder og mobilitet, der sikrer interoperabilitet mellem Europass, den flersprogede klassificering af europæiske færdigheder, kompetencer og erhverv, nationale kvalifikationsrammer, mikroeksamensbeviser og digitale eksamensbeviser; understreger, at dette system bør være gennemsigtigt, borgervenligt, digitalt og gratis;

14. beklager, at udbredelsen af fælles uddannelsesrammer i henhold til direktiv 2005/36/EF[5] har været begrænset, og opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne og de relevante faglige organer til aktivt at fremme deres udvikling og gennemførelse i erhvervssektorer, hvor fælles uddannelseskrav kan støtte faglig mobilitet og afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft;

°

° °

15. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet og Kommissionen.

[5] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (EUT L 255 af 30.9.2005, s. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

BEGRUNDELSE

Erhvervsrettet uddannelse er uundværlig for Europas økonomiske velstand og konkurrenceevne, industrielle modstandsdygtighed og sociale samhørighed. Næsten halvdelen af alle elever på gymnasialt niveau i Den Europæiske Union er indskrevet på erhvervsuddannelsesprogrammer, mens millioner af arbejdstagere er afhængige af erhvervskvalifikationer for at bidrage til sektorer, der er afgørende for Europas funktion og konkurrenceevne. På trods af erhvervsuddannelsens strategiske betydning nyder den dog fortsat mindre anerkendelse og prestige end akademisk orienteret uddannelse i mange medlemsstater. Denne beslutning er en reaktion på Kommissionens initiativ om en færdighedsunion og målene i Herningerklæringen og bidrager samtidig til debatten om den kommende europæiske strategi for erhvervsuddannelse og det planlagte initiativ om færdighedsportabilitet. Den indeholder Europa-Parlamentets vision for en stærkere, mere attraktiv og reelt lige så værdsat erhvervsuddannelsessektor.

Europa står i øjeblikket over for et paradoks. I en tid, hvor den grønne og den digitale omstilling, industriel modernisering, infrastrukturinvesteringer og demografisk aldring skaber en hidtil uset efterspørgsel efter erhvervsmæssige færdigheder, opfattes erhvervsuddannelsesforløb fortsat som mindre ønskværdige end akademisk uddannelse. Arbejdsmarkedsprognoser viser konsekvent, at der er betydelig mangel på arbejdskraft i sektorer, der er stærkt afhængige af erhvervskvalifikationer, herunder fremstilling, byggeri, transport, sundhedspleje, energi og avancerede tekniske erhverv. Samtidig modtager mange unge fortsat budskabet om, at uddannelsesmæssig succes primært måles på deres overgang til videregående uddannelse.

Denne udfordring er ikke kun økonomisk, men også kulturel. I årtier har uddannelsespolitikken og den offentlige debat i hele Europa ofte behandlet akademiske og erhvervsmæssige forløb som eksisterende inden for et hierarki snarere end som forskellige, men lige værdifulde former for læring og ekspertise. Udvidelsen af de videregående uddannelser har skabt vigtige muligheder for millioner af europæere, men den har også bidraget til en opfattelse af, at erhvervsuddannelse er det næstbedste valg. Dette værdisætningshierarki præger fortsat uddannelsesbeslutninger, karrierevejledning, arbejdsmarkedsresultater og offentlighedens holdninger til erhvervsuddannelser.

Konsekvenserne rækker langt ud over uddannelsespolitikken. I mange medlemsstater oplever praktisk uddannede borgere fortsat strukturelle ulemper på områder, der spænder fra karriereudvikling og indkomstmuligheder til politisk repræsentation og adgang til boliger. Selv om samfundene er afhængige af kvalificerede teknikere, håndværkere, sundhedspersonale og andre fagfolk inden for erhvervsuddannelse, får disse erhverv ofte ikke den samme sociale og økonomiske anerkendelse som erhverv, der kræver akademiske kvalifikationer. Sådanne forskelle risikerer at styrke de sociale skel mellem praktisk og teoretisk uddannede borgere, begrænse den sociale mobilitet, true den demokratiske modstandsdygtighed og svække tilliden til løftet om, at alle former for talent værdsættes på lige fod.

Disse uligheder har også betydelige økonomiske konsekvenser. Europas konkurrenceevne afhænger i stigende grad af dets evne til at tiltrække, udvikle og fastholde arbejdstagere med faglige kvalifikationer. Omstillingen til klimaneutralitet, udbredelsen af nye teknologier, styrkelsen af den europæiske industrielle kapacitet og bestræbelserne på at mindske den

strategiske afhængighed kræver alle en højt kvalificeret erhvervsfaglig arbejdsstyrke. Mangel på kvalificeret arbejdskraft er derfor ikke kun et resultat af demografiske ændringer eller økonomiske forandringer; de er også til dels en følge af mangeårige samfundsmæssige og politiske valg, der har undervurderet erhvervsuddannelserne og de erhvervsfaglige erhverv. Afhjælpning af manglen på arbejdskraft kræver derfor mere end uddannelse af yderligere arbejdstagere. Det kræver, at erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft, status og synlighed genoprettes i hele samfundet.

Forbedring af erhvervsuddannelsernes kvalitet og relevans er en væsentlig del af denne indsats. Der er behov for stærke partnerskaber mellem uddannelsesudbydere, arbejdsgivere, regionale myndigheder og arbejdsmarkedets parter for at sikre, at erhvervsuddannelsesprogrammerne fortsat er lydhøre over for udviklingen på arbejdsmarkedet og teknologiske forandringer. Erhvervsekspertisecentre, arbejdsbaseret læring og lærlingeuddannelser viser potentialet i et tæt samarbejde mellem uddannelse og industri for at fremme innovation, regional udvikling og økonomisk vækst. Samtidig vil livslang læring, opkvalificerings- og omskolingsmuligheder blive stadig vigtigere, da kunstig intelligens, automatisering og digitalisering fortsat ændrer erhverv og kvalifikationskrav.

Arbejdskraftens mobilitet og anerkendelse af kvalifikationer er også fortsat afgørende for et velfungerende europæisk arbejdsmarked. Arbejdskraftens frie bevægelighed er en af Unionens grundlæggende frihedsrettigheder, men studerende og fagfolk på erhvervsuddannelser står ofte fortsat over for unødvendige hindringer, når de søger muligheder på tværs af grænserne. Forbedring af gennemsigtigheden, portabiliteten og anerkendelsen af færdigheder og kvalifikationer kan bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft, styrke det indre marked og sikre, at erhvervstalenter kan bevæge sig derhen, hvor der er størst behov for dem.

Samlet set har denne beslutning til formål at bidrage til en bredere ændring af, hvordan Europa værdsætter viden, færdigheder og uddannelsesmæssige resultater. Opbygningen af en ægte færdighedsunion kræver mere end blot, at arbejdsmarkedets behov opfyldes. Som det også afspejles i tilsagnet i færdighedsunionen om, at erhvervsuddannelse bør blive "et lige så værdsat læringsforløb som videregående uddannelse", betyder dette, at EU-institutionerne og medlemsstaterne også bør praktisere, hvad de foregiver i politikker, instrumenter, lovgivning og ordlyd.

BILAG: ERKLÆRING OM INPUT

I henhold til artikel 8 i bilag I til forretningsordenen erklærer ordføreren, at hun i sin betænkning har medtaget input om forhold, der vedrører sagens emne, som hun har modtaget som led i udarbejdelsen af udkastet til betænkning fra følgende interesserepræsentanter, der er omfattet af anvendelsesområdet for den interinstitutionelle aftale om et obligatorisk åbenhedsregister[1], eller fra følgende repræsentanter for offentlige myndigheder i tredjelande, herunder deres diplomatiske missioner og ambassader:

1. Interesserepræsentanter, der er omfattet af anvendelsesområdet for den interinstitutionelle aftale om et obligatorisk åbenhedsregister
2. Repræsentanter for offentlige myndigheder i tredjelande, herunder deres diplomatiske missioner og ambassader

Ordføreren har udarbejdet ovenstående liste på eget ansvar.

Når fysiske personer er identificeret på listen ved deres navn, deres funktion eller begge, erklærer ordføreren at have forelagt de pågældende fysiske personer Europa-Parlamentets databeskyttelsesmeddelelse nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), hvori de gældende betingelser for behandling af deres personoplysninger og rettighederne forbundet med denne behandling er fastlagt.

[1] Interinstitutionel aftale af 20. maj 2021 mellem Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union og Europa-Kommissionen om et obligatorisk åbenhedsregister (EUT L 207 af 11.6.2021, s. 1, ELI:http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).